

Opplæringsloven

*- et pårørende blikk på «den nye»
opplæringsloven*

28.11.25

Tor Omar Nyquist

Agenda

Kort om meg og oss

Sentrale temaer

- Tilpasset opplæring/individuell tilrettelagt opplæring
- Personlig assistanse og fysisk tilrettelegging
- Grensen mot helsetjenester
- Samordningsplikten
- Barnets/elevens beste

Mål: Mer trygghet og oversikt

Tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging

Utdanningsdirektorater har gitt ut [Veileder for tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging](#) som gir informasjon om regler, saksbehandling, vedtak og IOP

I [opplæringsloven § 11-1](#) står det at skolen har en plikt til å tilpasse opplæringen. Tilpasset opplæring er ikke en individuell rett for den enkelte eleven, og skolen skal utforme og legge til rette slik at alle elevene får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Opplæringen skal også tilpasses for de elevene som har individuell tilrettelegging.

At utbyttet av opplæringen skal være «tilfredsstillende», betyr at det ikke er krav om at opplæringen skal være optimal. Hva som er «tilfredsstillende» kan variere etter elevens behov, over tid og med endringer i hva som er faglig god praksis.

Forts.

Hvis eleven ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen selv med tiltakene skolen setter inn innenfor tilpasset opplæring eller intensiv opplæring for 1.-4. trinn, har eleven rett til individuell tilrettelegging. Dette står i opplæringsloven § 11-4.

Hvis eleven kan ha behov for individuelt tilrettelagt opplæring må kommunen også hente inn sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten.

Den sakkyndige vurderingen er en rådgivende uttalelse, og er ikke bindende for kommunen eller fylkeskommunen når de skal fatte vedtaket. Det er PP-tjenesten som utarbeider sakkyndige vurderinger. Dette står i opplæringsloven § 11-7

Eleven og/eller foreldrene må samtykke før PP-tjenesten utarbeider en sakkyndig vurdering. Dette står i opplæringsloven § 11-7

Kravene til innholdet i den sakkyndige vurderingen står i opplæringsloven § 11-8

Det skal treffes vedtak om Individuelt tilrettelagt opplæring – dette kan påklages.

Personlig assistanse og fysisk tilrettelegging

Personlig assistanse er regulert i og
er en rett som innebærer praktisk hjelp og bistand fra en
person som kan følge med og hjelpe eleven i
skolehverdagen. Dette kan variere i omfang, og kan for
eksempel være hjelp til å følge med i opplæringen

- sosiale aktiviteter i friminuttet
- kommunikasjon
- forflytting, bæring av sekk og utstyr
- av- og påkledning
- måltid
- Toalettbesøk

Fysisk tilrettelegging, tekniske hjelpemidler og opplæring i
mobilitet er regulert i Slik
tilrettelegging kan for eksempel omfatte

- fysisk tilrettelegging av arbeidsplassen eller klasserommet
- tekniske hjelpemiddel
- inventar
- teknisk utstyr og programvare
- nødvendig opplæring for at eleven skal kunne bruke utstyret
- Retten gjelder også for blinde eller sterkt svaksynte elever som har behov for nødvendig opplæring i mobilitet slik at de kan komme seg til og fra skolen, og ta seg fram på skolen og i hjemmemiljøet.

Grensen mellom helse-og omsorgstjenester og assistanse etter opplæringsloven

- Avgjørende for om det er skolens ansvar er:
 - *må tilretteleggingen være nødvendig for at eleven skal kunne delta i opplæringen og få tilfredsstillende utbytte av den.»*
- Hjelp fra en assistent kan følgelig regnes som en del av opplæringen i noen sammenhenger og som helse -og omsorgstiltak i andre sammenhenger
- Hva er helsehjelp?
 - *Helsehjelp har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, rehabiliterende eller pleie- og omsorgsformål, og er utført av helsepersonell.*

Samordningsplikten

Skolen og helsetjenesten må samarbeide med hverandre og andre tjenesteytere som barneverntjenesten, habiliteringstjenesten, BUP og NAV hvis det er nødvendig for å gi eleven et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Hvis eleven har en individuell plan skal skolen være med på å utarbeide og følge opp tiltak og mål i denne planen. Dette står i opplæringsloven § 24-1.

Særlig om Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA):

- Personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse, har rett til å få slike tjenester organisert som «brukerstyrt» personlig assistanse, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 d første avsnitt.
- Brukerstyrt personlig assistanse innebærer at brukeren kan styre hva assistentene skal gjøre og til hvilke tider assistansen skal gis innenfor de timerammene som kommunens vedtak om BPA angir.
- Ikke rett til BPA i skoletiden
- Rett til personlig assistanse etter oppl. gir ikke rett til BPA
- Hvorfor bør man da allikevel gi BPA i skolen?

Barnets/elevens beste

- Grunnloven § 104 første og andre ledd:
 - *Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.*
 - *Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn*
- *Barnekonvensjonen artikkel 3 nr 1.*
 - *Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.*
- *Opplæringsloven § 10-1*
 - *Ved handlingar og avgjerder som vedkjem elevar, skal kva som er best for eleven, vere eit grunnleggjande omsyn*

I utarbeidelsen av sakkyndig vurdering er barnets beste lagt til grunn, jfr Barnekonvensjonen art. 3 og Grunnloven §104. I denne saken er barnets stemme hørt gjennom observasjon og informasjon fra foresatte, barnehagen, støttepedagog og veileder fra STI (Senter for Tidlig Intervensjon).

Ut fra dette anser vedtaksmyndigheten at det er til barnets beste å motta spesialundervisning i henhold til momentene i vedtaket.

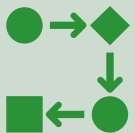
~~1.4.2~~ kommune har i «vedtaksmyndighetens vurdering og begrunnelse» fastslått at «det er til barnets beste å motta spesialundervisning i henhold til momentene i vedtaket». Dette er ikke en systematisk og samlet identifisering av barnet beste, etterfulgt av en vurdering der ulike hensyn vektes mot hverandre. I begrunnelsen og i den sakkyndige vurderingen er det likevel elementer av både identifisering og vurdering av elevens beste. Vår vurdering er at den manglende synliggjøringen i vedtaket neppe har virket bestemmende for vedtakets innhold, slik at vedtaket likevel er gyldig, jf. forvaltningsloven § 41.

Barnets beste er en grunnleggende rettighet og gir utslag både på innholdet i vedtaket, men også på tilblivelsen. Dette er forankret både i Grunnloven § 104 og barnekonvensjonens artikkel 3. I samsvar med barnekonvensjonen art. 3 skal det legges til grunn et barnerettighetsperspektiv hvor barn og unge har rettigheter som skal oppfylles. Saksbehandlingen skal anerkjenne, respektere og beskytte barn og unges verdighet og integritet. I enkeltsaker skal det skje en individuell og konkret vurdering av hva som er barnets beste innenfor de rammene som lovgivningen trekker opp. Barnets beste-prinsippet som følger av art. 3 fastsetter at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. **Det skal vurderes konkret for hvert enkelt barn ut fra barnets situasjon og behov, uavhengig av økonomi.**

Barnets beste er en rettighet, et generelt prinsipp og en saksbehandlingsregel. At barnets beste er en rettighet betyr at dette skal bli vurdert i saksbehandling - og at det ikke er rom for unntak fra dette. At barnets beste er en saksbehandlingsregel, betyr at det er en saksbehandlingsfeil dersom barnets beste ikke er vurdert i en sak som berører barn. Barnets beste skal trekkes inn fra starten av og gjennomsyre saksbehandlingen - ikke bare når saken er ferdig forberedt, og det er vanskelig å endre det som er foreslått. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Det betyr at dette hensynet skal tillegges større vekt enn andre hensyn, og at det skal mye til for å sette det til side.

Barnets beste-vurderingen er en prosess med flere trinn som må bli synliggjort i en begrunnelse for et enkeltvedtak. En slik vurdering skal både vurdere, vekte og vise. Det vil si vurdere hva som er barnets beste i den aktuelle saken. Vekte hensynet opp mot andre hensyn, og avgjøre hvilken betydning barnets beste skal ha i saken. Og vise (dokumentere) innholdet i barnets beste-vurderingen og forklare vektingen av de ulike hensynene i begrunnelsen for vedtaket. Momenter som blant annet helsemessige behov, særskilte omsorgs- og sikkerhetsbehov, barnets identitet, særskilt sårbarhet, nære relasjoner, rett til omsorg og trygghet, og rett til utdanning og eventuelle egne synspunkter skal inngå og tillegges stor vekt ved avveininger opp mot andre hensyn.

TAKK FOR MEG!

Tlf: 48 12 46 47

Mail: tor.omar@advokatlippestad.no

Advokatfirmaet Lippestad AS
post@advokatlippestad.no

22 94 10 20

